

Budapesti terek növényállomány vizsgálata

Mohácsi Anna Luca

Tájrendező- és kertépítő mérnök, BSc, nappali munkarend

Tájépítészeti, Településtervezési és Díszkertészeti Intézet, Kert- és Szabadtértervezési Tanszék

Belső témavezető: Doma-Tarcsányi Judit, mesteroktató, Tájépítészeti, Településtervezési és Díszkertészeti Intézet, Kert- és Szabadtértervezési Tanszék, Budai Campus

Külső témavezető:

Napjainkban folyamatosan zajló környezeti és társadalmi átalakulás figyelhető meg. A növekedő urbanizáció számos változást, hatást és kihívást hozott az emberek életébe, több ember kisebb területen zsúfolódik össze. A lakosságra jutó egységnyi zöldfelület ebből adódóan egyre kisebb lesz, ezért a zöldfelületek minősége, még a kisebb városi tereken is kiemelt fontosságú lehet. Másik oldalról pedig a városi növényzet számára a globális éghajlatváltozás és a városi klíma tovább rontja a kondíciókat.

Szakedolgozatomban budapesti terek növényállományát értékeltem. A tereket a „Budapesti terek” című (Szövényi, 2021) könyv alapján a középkori nyomokat őrző terek vizsgálatára szűkítettem le. Dolgozatom hangsúlyát a növényállomány teszi ki, és ennek értékelésével célom az volt, hogy a már megjelent könyv épített elemek bemutatását a zöld vonatkozásában vigyem tovább. Dolgozatomban tíz középkori eredetet mutató tér zöld szempontú vizsgálata szerepel. Az általam választott tereket több elemzési kategóriában néztem: ökológiai, funkcionális, esztétikai érték és fenntartás. A fák dendrometriai adatai (famagasság, törzsátmérő, koronaátmérő) mellett jelöltem a lombtartás, várostűrés, klímafa kategóriákat, figyeltem a származási adatokat, a rendszertani besorolásokat, amelyek elsősorban a biodiverzitás szintjének értékelésére szolgáltak. A faegyedeket egyedi állapotértékeléssel osztályoztam. A 3 budai és 7 pesti téren összesen 41 különböző taxon, 218 faegyed és a terek zöldfelületein található egyéb fásszárú és lágyszárú vegetációt mértem fel. A fák közül 48 faveremben, 10 kiemelt fahelyen, 89 kiemelt zöldterületen, 57 planténer és 19 fa zöldterületen áll, az általános állapotmutató értékeknél általánosságban elmondható, hogy a nagyobb zöldterületen álló egyedek jobb egészségi kondíciókkal rendelkeznek. A jövőben, ugyanezzel a szempontrendszerrel szeretném kiterjeszteni vizsgálataimat a 19 századi és a vegyes terek értékelésére is.

A diverzitás értékelésénél csak a fákkal kalkuláltam, és ennek alapján, egyik téren sem teljesült teljes mértékben a diverzitás 30/20/10 szabálya. A kutatás folytatása mellett többek között az is szól, hogy miként lehet a felületet adó lágyszárúakat is figyelembe venni, ha esetükben az egyed alapú felmérés nem lehet igazán reális. A diverzitás mind a flora, mind a fauna tekintetében egyre fontosabb lesz a jövőben. A kisebb alapterületű tereknél valószínűleg a cserje és a lágyszárú szintben lesznek teljesíthetők az elvárások, míg a fák tekintetében nagyobb részterületek, kerületek, zöldhálózatok kiterjedtebb egységében tudnak megvalósulni.

A várostűrő kategória javítható lehet a jövőben, ha a kiesett, pótlendő helyekre olyan fajok kerülnek majd, amelyek a változó klímában is jól teljesítenek, ennek megfelelően a klímafa arány is növekedhet. A felméréseimből jól látható, hogy a planténeres egyedek között kevés növény érzi jól magát, növekedésük messze elmarad a koruknak megfelelő méretektől. Általánosságban az is megállapítható, hogy a vizsgált tereken kevésbé vannak „kihasználva” a fahelyek, akár kiemelt fahelyről, akár burkolatba ültetett fákról van szó. Ennek is nagy potenciálja lehet a jövőben. A környezeti érték, a fák és minden zöld növény „szolgáltatásai” alapján meghatározott tulajdonság kiemelt fontos információ a városi növényalkalmazásoknál.